

ΑΛΚΗ ΖΕΗ

Με μολύβι
φάμπερ
νούμερο
δύο

Το παραμύθι
της ζωής μου

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Η Άλκη Ζέη αφηγείται την ιστορία των πρώτων είκοσι πέντε χρόνων της ζωής της. Μια ολόκληρη εποχή ζωντανεύει μέσα από τη συναρπαστική της αφήγηση που διανθίζεται από πλούσιο φωτογραφικό υλικό.

τιμή: 16,60 € σελ.: 392

Μνήμη και πολλή αγάπη χρειάστηκε για να γράψω την ιστορία της ζωής μου. Στο μυθιστόρημα μπορείς να λες ότι φαντάζεσαι, να κινείς τους ήρωές σου όπως θέλεις, να τους βάζεις να λένε ότι οκέφτεσαι εσύ. Όταν όμως τα πρόσωπα είναι αληθινά, δεν γίνεται ούτε τοσοδύ να λαδέψεις, μια και κανείς τους δεν μπορεί πια να σε επιβεβαιώσει ή να σε διαφενύσει. Ευτυχώς που υπάρχει η αδελφή μου και η μνήμη της είναι αλάνθαστη και η ζωή της μπλέκεται με τη δική μου. Μόλις διάβασε αυτά που έγραφα μου είπε: «Έτσι ζήσαμε, έτσι ήταν αυτοί που γνωρίσαμε και αγαπήσαμε». «Τώρα» της λέω, «που ξαναθυμήθηκες την ιστορία μας θα 'θελες να είχαμε ζήσει μια άλλη ζωή;» «Με τίποτα» μου αποκρίθηκε αυθόρμητα. «Με τίποτα» συμπλήρωσα κι εγώ.

ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ, ΣΤΟΝ ΟΔΟ ΚΕΑΣ, ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΛΙΑΤΣΟΥ. ΣΤΙΣ 15 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ.

Από τους γνωστούς μου, την ίδια ημερομηνία, με διαφορετική χρονολογία, έχουν γεννηθεί ο Ζορζ Σεμπρούν και ο Νίκος Κούνδουρος. Εγώ πέφτω κάπου ανάμεσα στους δύο. Τον Σεμπρούν που μ' αρέσει πολύ σαν συγγραφέα τον γνώρισα στο Παρίσι στο σπίτι της Μελίνας την εποχή της Χούντας. Δεν ξέρω πώς ήρθε η κουβέντα και ανακαλύψαμε πως γεννηθήκαμε την ίδια μέρα.

– Ωραία, μου λέει, να φύγουμε και μαζί για να 'χουμε καλή παρέα.

Γελάσαμε. Ήμασταν αρκετά νέοι κι οι δυο μας. Εκείνος έφυγε πριν από λίγο καιρό, δεν με πήρε μαζί του· ήταν πολύ ευγενική ψυχή.

Με τον Νίκο γνωριζόμαστε από τα πολύ νεανικά μας χρόνια. Κι όσο ζούσε η πρώτη συντροφός του, η Μπριτ, γιορτάζαμε τα γενέθλιά μας αρκετές χρονιές

στο σπίτι της. Ερχόντανε ο γιος τους, ο γιος μου, που είχε δουλέψει μαζί με τον Νίκο και του είχε εκείνος ξέχωρη αγάπη, και φίλοι που ταίριαζαν σε ηλικία πιο πολύ με τα παιδιά μας παρά με μας. Ο Νίκος στις ομορφιές του έκλεβε την παράσταση. Η Μπριτ μαγείρευε γουρουνόπουλο αλλά σουηδικά κι οι συζητήσεις για τέχνη και πολιτική έδιναν κι έπαιρναν. Από τότε που έφυγε η Μπριτ, δεν ξαναγιορτάσαμε μαζί. Κρίμα. Ήτανε πολύ ωραία.

Μπορούσα να είχα γεννηθεί στη Σάμο, όπως η αδελφή μου η Λενούλα. Η μαμά καταγόταν από τη Σάμο και τον μπαμπά τον είχαν μεταθέσει από την Αθήνα, όπου δούλευε υπάλληλος στην Τράπεζα Αθηνών, στο Βαθύ.

Η Λενούλα ήταν σχεδόν δύο χρονών όταν η μαμά περίμενε εμένα. Ο μπαμπάς πήρε ξανά μετάθεση για την Αθήνα. Έτσι την άφησαν εκείνη εκεί, ώσπου να γεννηθώ εγώ, με τον παππού και τη μεγάλη αδελφή της μαμάς. Φαντάζομαι ότι η Λενούλα θα πέρασε εκεί ζωή χαρισάμενη και δεν θα είχε καμιά όρεξη να έρθει στην Αθήνα για να βρει μες στο σπίτι ένα ξένο πλάσμα που δεν έμοιαζε καθόλου με παιδί, αφού ζύγιζε μόλις δύο κιλά, τριακόσια γραμμάρια και δεν είχε ούτε μια τρίχα στο κεφάλι. Αντίθετα, φωτογραφίες της μωρό τη δείχνουν πολύ όμορφη, παχουλή, με πολλά

Εγώ, ενός έτους, με τον νονό μου τον θείο Πλάτωνα

μαλλιά. Λένε όλοι πως όταν ήρθε στην Αθήνα, μόλις είχα γεννηθεί, παρόλο που δεν ήτανε ακόμη ούτε δύο χρονών, περπατούσε και μιλούσε και γενικά ήτανε πολύ έξυπνη.

Τη ζωή μας στην οδό Κέας δεν μπορεί να τη θυμάμαι γιατί φύγαμε αποκεί όταν εγώ ήμουνα δύο χρονών. Η αδελφή μου που έχει ως τα τώρα μνήμη ελέφαντα μου περιγράφει με λεπτομέρειες το σπίτι μας. Θυμάται πως δεν μπορούσε να με υποφέρει, όχι γιατί έκλαιγα, μα γιατί μέσα στο δωμά-

Ενός έτους, φωτογραφία Nelly's

τιό της μπήκε μια κούνια μ' ένα ξένο πλάσμα. Θυμάται ακόμα πως όταν με κάθιζαν σ' ένα ψηλό καρεκλάκι και ήμουνα ξυπόλυτη, ερχόταν και μου δάγκωνε το μεγάλο δάχτυλο του ποδιού, εγώ τσίριζα κι όταν έμπαινε η μαμά και τη ρώταγε τι έχω, εκείνη απαντούσε πως ήμουνα απλούστατα κλαψιάρικο μωρό. Η μαμά όμως την παραφύλαξε, είδε τι έκανε, της έβγαλε τότε το παπούτσι, της δάγκωσε δυνατά το μεγάλο δάχτυλο κι από τότε η αδελφή μου έκοιφε τη συνήθεια γιατί... μπορούσε να της έχει μείνει ως τώρα.

Εκείνο το καλοκαίρι –μόλις είχα κλείσει τα δυόμισι και η Λενούλα ήταν τεσσάρων– ήρθε ο παππούς να μας πάρει να πάμε στη Σάμο. Δεν ξέραμε γιατί δεν πήγαμε με τη μαμά και τον μπαμπά κι ούτε φανταζόμασταν πως δεν θα ξαναγυρίζαμε κοντά τους παρά μόνο όταν θα πηγαίναμε σχολείο.

Στο σπιτικό μας φαίνεται είχε γίνει μεγάλη αναστάτωση. Η μαμά κόλλησε ιλαρά από μένα που εξελίχτηκε σε φυματίωση. Τότε η φυματίωση θεραπευόταν με καλή τροφή, καθαρό αέρα κι ένα φάρμακο που το έλεγαν ριμιφόν. Κάπου το πήρε τ' αυτί μας και νομίσαμε πως είναι καμιά ξένη πόλη κι όταν μας ρωτούσαν τα παιδιά στο Μαλαγάρι, στη Σάμο, πού είναι η μαμά μας, η Λενούλα απαντούσε ξιπασμένα: «Στο Ριμιφόν».

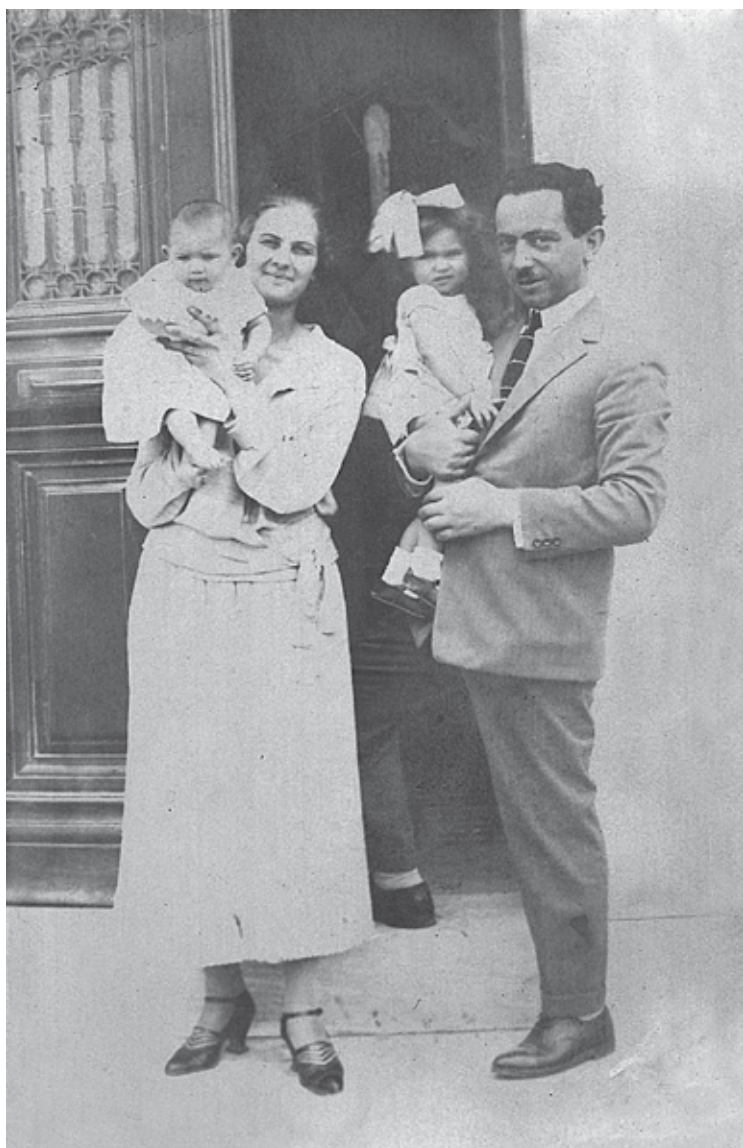
Για μας δεν υπήρχε πρόβλημα, θα μέναμε στο νησί

ώσπου η μαμά να γίνει καλά. Το σπίτι φαίνεται στην οδό Κέας το διέλυσαν, η μαμά πήγε σε σανατόριο στην Πάρνηθα κι ο μπαμπάς στο ξενοδοχείο Ερμής. Έτσι δεν έμεινε τίποτα από την οδό Κέας, μόνο η Λεονούλα –δεν ξέρω γιατί– όταν ήθελε να περηφανευτεί για κάτι έλεγε: «Εμείς στην οδό Κέας κάναμε αυτό ή εκείνο» και το Κέας το πρόφερε σαν να ήτανε κάτι πολύ σπουδαίο. Έτσι πίστεψα κι εγώ πως η οδός Κέας πρέπει να ήτανε κάπως σαν μικρό παλάτι.

Όταν μεγάλη πια έφαξα από περιέργεια να δω το σπίτι που μέναμε, είδα μια παλιά μονοκατοικία που κάτω ήταν ένα μεγάλο καφενείο κι από πάνω το διαμέρισμα που μέναμε εμείς μ' ένα μπαλκόνι που έβλεπε στον δρόμο.

Στη Σάμο ήμασταν πολύ ευτυχημένες. Οι γονείς μας δεν μας έλειπαν καθόλου. Τον χειμώνα μέναμε στο σπίτι του παππού στο Βαθύ με τη θεία μας κι εκείνον και το καλοκαίρι στο Μαλαγάρι. Δεν ξέρω γιατί, τα σπίτια εκεί, είτε μικρά είτε μεγάλα, τα λέγανε πύργους. Λίγο πιο πάνω από το σπίτι μας, ανάμεσα στα ψηλά πεύκα, ήτανε το πυργάκι, το βασίλειο του παππού. Είχε δύο δωμάτια· το υπνοδωμάτιό του μ' ένα σιδερένιο κρεβάτι σχετικά στενό, ένα κομοδίνο και μια μικρή ξύλινη ντουλάπα, και το άλλο είχε από πά-

Η μαμά κι εγώ έξι μηνών. Ο μπαμπάς και η Λενούλα δύο χρονών

νω ως κάτω στους τοίχους ξύλινα ράφια γεμάτα βιβλία κι ένα καρυδένιο τραπέζι –το γραφείο του– γεμάτο λογής λογής χαρτιά. Έτσι εμείς στο άλλο σπίτι μπορούσαμε να παίζουμε και να φωνάζουμε όσο θέλαμε χωρίς να τον ενοχλούμε.

Τόση ελευθερία όση έχω νιώσει στη Σάμο δεν την έχω ξανανιώσει ποτέ μου· ούτε μικρή ούτε μεγάλη. Όλη αυτή τη ζωή μας με μικρές παραλλαγές την περιγράφω στο βιβλίο μου *Το καπλάνι της βιτρίνας*. Μια εικόνα όμως που δεν ξέρω γιατί –δεν την αναφέρω εκεί– μου έρχεται συχνά στον νου ολοζώντανη:

Ο παππούς φοράει μια παλιά βελάδα. Εμείς, εγγόνια, ανίψια και παρανίψια, ντυμένα με παλιά και ξεθωριασμένα από τον ήλιο ρούχα. Ο παππούς να πηγαίνει μπροστά κι εμείς, όλα τα παιδιά τσούρμο από πίσω του, να φτάνουμε στην παραλία και να προχωρούμε, να προχωρούμε μέσα στη θάλασσα έτσι με τα ρούχα, κι άμα μας έφτανε το νερό στον λαιμό, να γδυνόμαστε και να μένουμε μόνο με το βρακί μας.

Ήθελε ο παππούς να εξασκηθούμε ώστε να γδυνόμαστε μέσα στη θάλασσα, γιατί έτσι που μπαινοβγαίναμε στις βάρκες, αν αναποδογύριζε καμιά και βρισκόμασταν στο νερό, να μπορούμε να ξαλαφρώσουμε από τα ρούχα και να κολυμπήσουμε ελεύθερα.

Ο παππούς

Τώρα που συλλογιέμαι το θέαμα δεν θυμάμαι κανέναν απ' όσους μας κοίταζαν να του φαινότανε αστείο ούτε καν που οι ουρές της ρεντιγκότας του παππού έπλεαν στο νερό σαν ψάρια.

Το σπίτι στο Μαλαγάρι της Σάμου, ερείπιο πια

ΜΑΜΑ ΚΑΙ ΜΠΑΜΠΑΣ, ΛΟΙΠΟΝ, ΔΕΝ ΜΑΣ ΕΛΕΙΠΑΝ. Αγάπη και χάρδια είχαμε να μας περισσεύουν απ' όλες τις θείες, κοντινές και μακρινές. «Γιατί τα καημένα τα παιδάκια ήτανε μακριά από τη μαμά και τον μπαμπά». «Τα καημένα» τα παιδάκια όμως δεν σκοτιζόνταν καθόλου.

Στο Μαλαγάρι όλοι ήτανε συγγενείς. Δεν ήταν χωριό, αλλά ένα πολύ όμορφο μέρος μέσα στα πεύκα που έφταναν ως τη θάλασσα. Κάποιοι από το Βαθύ, συγγενείς, το διάλεξαν γιατί ήτανε μισή ώρα με τα πόδια αποκεί και ένα τέταρτο με τη βάρκα από το λιμάνι, κι έχτισαν τα εξοχικά τους, τους πύργους τους δηλαδή, κι ύστερα ακολούθησε ο ένας τον άλλον.

Ένας θείος της μαμάς μας, ο Ανακρέων Σταματιάδης, γιατρός και ιδρυτής στην Ελλάδα του Εσπεράντο, είχε γράψει το 1933 ένα βιβλίο, *Οι Δελφινόσημοι*. Εκεί αναφέρει όσες οικογένειες δικαιούνται να φέρουν αυτόν τον τίτλο. Και η οικογένεια του παππού

μου πρώτη πρώτη. Γιατί κάποιος, λέει, πρόγονός μας το 1620 που βρισκότανε στη Σκοτία, «όπου επεδόθη εις τα ναυτικά εις τα οποία ησθάνετο ιδιαιτέραν κλίσιν», ήτανε, λένε, και ιδιοκτήτης τριών μεγάλων ιστιοφόρων και πήρε ένα απ' αυτά να πάει να προσκυνήσει στα Ιεροσόλυμα και να γίνει χατζής. Στον γυρισμό ένα ναυτόπουλο που του ήτανε αφοσιωμένο τον ειδοποίησε πως οι άντρες του πληρώματος σκόπευαν να τον δολοφονήσουν και να του πάρουν τα χρήματα και το σκάφος. Εκείνος για να σωθεί έπεσε στη θάλασσα. Είχε τρικυμία, πάλευε με τα κύματα και τέλος εξαντλημένος, εκεί που πήγαινε να βουλιάξει, πιάστηκε από την ουρά ενός δελφινιού που περνούσε δίπλα του κι ανέβηκε στη ράχη του. Το δελφίνι τον έβγαλε σε μια αμμουδιά που ήτανε η Σάμος. Του άρεσε τόσο πολύ που αποφάσισε να γίνει ο τόπος του.

Αυτός λοιπόν ήταν ο πρώτος πρόγονός μας κι έτσι εξηγείται γιατί είχε οικόσημο το δελφίνι –βρέθηκε σφραγίδα και οικόσημο– κι όλοι οι απόγονοί του ονομάστηκαν Δελφινόσημοι. Τώρα γιατί ο θείος Ανακρέων διάλεξε αυτές και όχι άλλες οικογένειες να είναι Δελφινόσημοι, μόνο εκείνος το ξέρει. Φαίνεται πως τον καιρό που εξέδωσε το βιβλίο πολλοί που δεν θα μπορούσαν να λέγονται Δελφινόσημοι, του έκοψαν την καλημέρα.

Θυμάμαι τον καθηγητή Βυζαντινολόγο Νίκο Βέη

Αριστερά εγώ δύο χρονών, δεξιά η Λενούλα τρεισήμισι, στο Βαθύ

που κάποτε τον συνάντησα και δεν ξέρω πώς ήρθε η κουβέντα πως είμαι από τη Σάμο. «Είστε κι εσείς Δελφινόσημος;» Μα τίποτα δεν του ξέφευγε! Ως και το βιβλίο για τους Δελφινόσημους είχε διαβάσει!

Η κόρη του θείου Ανακρέοντα, η πανέμορφη Ρωξάνη, ίδρυσε στην Αθήνα τη σχολή Εσπεράντο. Σ' αυτήν έμαθε τη γλώσσα ο Άγγελος Τσιριμώκος, γιος του Γιάννη Μαρή, που ζει στις Βρυξέλλες και εργάζεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά παρακολουθεί μέχρι σήμερα τα συνέδρια Εσπεράντο όπου κι αν γίνονται.

Ο παππούς μας ο Γεώργιος Σωτηρίου γεννήθηκε σ' ένα μικρό χωριό της Σάμου, στον Μαραθόκαμπο. Ο πατέρας του είχε πεθάνει νωρίς, ο μεγάλος του αδελφός σκοτώθηκε στον πόλεμο και η μητέρα του πούλησε ό,τι είχε και δεν είχε για να στείλει τον παππού στην Αθήνα να σπουδάσει και μετά κλείστηκε σε μοναστήρι. Προσπαθώ να φανταστώ τον παππού μου μικρό αγοράκι στο χωριό χωρίς πατέρα. Αλλά τότε είχε τον μεγάλο του αδελφό που τον υπεραγαπούσε. Ο παππούς, όταν έχασε τον αδελφό του, άλλαξε το επίθετό του που ήταν Διαμαντίδης για να το κάνει Σωτηρίου, σε ανάμνηση του αδελφού του που τον έλεγαν Σωτήρη.

Αφού σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή επέστρεψε στη Σάμο και παντρεύτηκε την Αγγελική, το γένος

Νικολαραϊζή. Η γιαγιά μας ήτανε από πλούσια οικογένεια εμπόρων που αγαπούσαν όμως πολύ τα γράμματα. Έτσι ο πεθερός του έστειλε τον παππού για μεταπτυχιακές σπουδές στο Μόναχο μαζί με τη γιαγιά όπου έμειναν πάνω από δύο χρόνια. Η γιαγιά είχε μια ξαδέλφη στο Μόναχο που ήτανε υψίφωνος και τους έδινε προσκλήσεις όχι μόνο για την όπερα αλλά και για συναυλίες και θέατρα.

Νομίζω πως θα είναι τα πρώτα και τα τελευταία θεάματα που θα είδε η γιαγιά μας στη ζωή της. Γύρισαν στη Σάμο ενώ ήταν έγκυος στην πρώτη της κόρη και μετά γέννησε άλλα δώδεκα παιδιά και δυο φορές δίδυμα. Τα τελευταία της τέσσερα παιδιά γεννήθηκαν στη Σμύρνη, γιατί ο παππούς που ήταν καθηγητής αρχαίων ελληνικών διορίστηκε καθηγητής και διευθυντής στην Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης.

Κοιτάζω τη φωτογραφία της γιαγιάς όταν ήταν έγκυος στο όγδοο παιδί της. Μια πανέμορφη λεπτοκαμωμένη γυναίκα που όπως λένε είχε κι αυτή γαλάζια μάτια κι έμοιαζε του παππού. Δεν τη γνωρίσαμε, πέθανε όταν η μαμά μας ήτανε δεκατεσσάρων χρονών.

Η πιο μεγάλη αδελφή της μαμάς, που την περνούσε ολόκληρα είκοσι οχτώ χρόνια, ήτανε η θεία Βασιλική, μα δεν ξέρω γιατί μόνο η αδελφή μου κι εγώ τη φωνάζαμε Νένα. Είχε μείνει χήρα πολύ νέα, δεν ξαναπαντρεύτηκε κι ασχολιότανε μ' όλα τα ανίψια της: την

είχαμε σαν γιαγιά. Εκείνη μας αγαπούσε πολύ, μα απ' όλους ξεχώριζε τη Λενούλα· τη λάτρευε.

Δεύτερη ήτανε η θεία Μέλισσα που είχε κατακόκκινα μαλλιά και γαλάζια μάτια, όπως όλες οι αδελφές. Έλειπε συχνά στην Αμερική. Αφού πέθανε ο δεύτερος άντρας της που ήτανε πλούσιος καπνέμπορος και νονός της αδελφής μου, πήγαινε συχνά στη Νέα Υόρκη όπου ζούσε ο γιος της από τον πρώτο της άντρα.

Τρίτη, η θεία Ξάνθη. Τα μαλλιά της πρέπει να ήτανε κόκκινα σαν ήτανε νέα, αντί όμως ν' ασπρίσουν, γίνανε πλατινένια σαν της Τζιν Χάρλοου. Ήταν πολύ λεπτή, φορούσε σχεδόν πάντα γκρι ανοιχτό, έτσι που όλα της τα ρούχα ταίριαζαν με τα μαλλιά της. Δεν θύμωνε ποτέ, δεν ύψωνε τη φωνή της. Ούτε μας μάλωνε ό,τι και να κάναμε. Μόνο όταν είχαμε σκορπίσει στο σπίτι της βιβλία και παιχνίδια, εκείνη ξάπλωνε σε μια πολυθρόνα κι έλεγε σαν να μιλούσε στον εαυτό της: «Αχ, πώς ήθελα να είχα ένα μαγικό ραβδάκι να το κουνούσα κι όλα τα πράγματα να πήγαιναν στη θέση τους». Τότε εμείς χωρίς δεύτερη κουβέντα τα συγυρίζαμε όλα. Μόλις τελειώναμε, τη βρίσκαμε πάντα στην πολυθρόνα μόνο που κρατούσε έναν χάρακα κι έλεγε χαμογελώντας: «Είδατε, πραγματοποιήθηκε η ευχή μου και βρήκα το μαγικό ραβδάκι».

Αναρωτιόμασταν πώς αυτή η γεμάτη χάρη γυναίκα που περπατούσε θαρρείς και χόρευε είχε παντρευτεί

Η οικογένεια της μαμάς στη Σάμο. Δεξιά καθιστοί η μαμά κι ο μπαμπάς, αριστερά μωρό η Λενούλα. Δεν έχω γεννηθεί ακόμη.

τον θείο Νίκο που ήτανε χοντρός, άγαρμπος, φωνακλάς και σε μας τα παιδιά δεν έδινε καμιά σημασία. Μας κοίταζε με άδαιο βλέμμα, λες και ήμασταν καρέκλες. Μόνο στο καναρίνι που είχαν στη βεράντα σφύριζε γλυκά και όταν εκείνο του απαντούσε μ' ένα κελάηδημα, έβαζε το δάχτυλό του και το χάιδευε μέσα από τα κάγκελα και του έλεγε με μια φωνή τρυφερή που δεν πιστεύαμε πως ήτανε δική του: «Καρδούλα μου εσύ».

Ευτυχώς τον βλέπαμε σπάνια γιατί έμενε στη Βαγδάτη. Ζούσανε παλιά στη Σμύρνη, όπως ο παππούς.

Η **Άλκη Ζέν** γεννήθηκε στην Αθήνα. Ο πατέρας της καταγόταν από την Κρήτη και η μητέρα της από τη Σάμο, όπου πέρασε τα πρώτα παιδικά της χρόνια. Παντρεύτηκε τον θεατρικό συγγραφέα και σκηνοθέτη Γιώργο Σεβαστίκογλου, που πέθανε το 1991. Απέκτησαν δύο παιδιά.

Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, στη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών και στο Κινηματογραφικό Ινστιτούτο της Μόσχας, στο τμήμα σεναριογραφίας.

Από το 1954 έως το 1964 ήταν πολιτική πρόσφυγας στη Σοβιετική Ένωση. Το 1964 επιστρέφει οικογενειακώς στην Ελλάδα, για να ξαναφύγουν πάλι όλοι μαζί με τον ερχομό της Χούντας το 1967. Αυτήν τη φορά ο τόπος διαμονής τους είναι η Γαλλία, και συγκεκριμένα το Παρίσι, απ' όπου επιστρέφουν μετά τη δικτατορία.

Από πολύ μικρή ασχολήθηκε με το γράψιμο, ξεκινώντας με κείμενα για το κουκλοθέατρο. Πρώτο της μυθιστόρημα είναι *Το καπλάνι της βιτρίνας* (1963), που το έχει εμπνευστεί από τα παιδικά της χρόνια στη Σάμο και είναι σχεδόν αυτοβιογραφικό. Ακολουθεί μια σειρά μυθιστορημάτων για παιδιά, και το 1987 κυκλοφορεί το πρώτο της βιβλίο για μεγάλους με τίτλο *Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα*.

Η Άλκη Ζέη σε πρώτο πρόσωπο

Από τα μικρά μου χρόνια ως σήμερα, ας μην πω με ακρίβεια πόσα είναι γιατί θα τρομάξω κι εγώ η ίδια, έζησα έναν πόλεμο, δύο εμφύλιους πολέμους, δύο δικτατορίες και δύο προσφυγίες. Δεν τα έζησα σαν απλός παρατηρητής, αλλά παίρνοντας ενεργό μέρος κάθε φορά κι έτσι και να ήθελα δεν θα μπορούσε το συγγραφικό μου έργο να μην επηρεαστεί από τα γεγονότα αυτά που συγκλονισαν τον τόπο μας. Αλλά η ζωή μου μπλέχτηκε μέσα στην ιστορία κι έγινα κι εγώ κομμάτι της. Το συγγραφικό μου λοιπόν έργο, θέλω δε θέλω είναι γεμάτο ιστορία.

[...] Γράφοντας το πρώτο μου μυθιστόρημα, «Το καπλάνι της βιτρίνας», που είναι σχεδόν αυτοβιογραφικό και περιγράφει τα παιδικά μου χρόνια στη Σάμο, πώς να μην έχει αναφορές στη δικτατορία του Μεταξά το 1936, που ειδέβγαλε στη ζωή μας και μπλέχτηκε με τα παιχνίδια μας.

[...] Είπα πως το πρώτο μου μυθιστόρημα δεν με δυσκόλεψε να το γράψω, αργότερα όμως τρόμαξα και είδα πόσο δύσκολο είναι να συνδυάσεις την ιστορία με το μύθο κι ακόμα να την πεις στα παιδιά όχι σαν μάθημα, μα σαν κάτι που θα τα θέλξει και θα τα κάνει να αναζητήσουν να μάθουν για εποχές που σφραγισαν τη χώρα μας και που κατά κανόνα δεν τις μαθαίνουν στο σχολείο.

[...] Έτσι έγραφα τον «Μεγάλο περίπλοτο του Πέτρου», ενώ βρισκόμουν μακριά από την Ελλάδα στο Παρίσι, εξαιτίας της Χούντας αυτή τη φορά.

[...] Όταν λέω έζησα την ιστορία κι εγώ κι ολόκληρη η γενιά μου, εννοώ πως η ζωή μας ήταν ο πόλεμος, η κατοχή και η αντίσταση. [...] Η πείνα από μόνη της είναι μια ιστορία φρίκης. Κι αν το δει κανείς με ψυχρό μάτι θα αναρωτηθεί αν μπορούμε να πούμε στα παιδιά μια τόσο φριχτή ιστορία, σαν κι αυτή που περιγράφω στον «Μεγάλο περίπλοτο του Πέτρου», όπου οι δυο μικροί ήρωες πήγαν να πετάξουν την πεδαμένη γιαγιά του Πέτρου –που την αγαπούσε πολύ– γιατί αν δήλωναν τον θάνατό της, για να τη θάψουν, έπρεπε να παραδώσουν το δελτίο του ψωμιού της, πολύτιμο για την επιβίωση.

Αυτό νομίζω ήταν το πιο μεγάλο μου κατόρθωμα, να διηγηθώ αυτή τη σκληρή, μα με το χούμορ, την ευαισθησία και τη συγκίνηση που χαρακτηρίζει τα παιδιά, έτσι που να μην προκαλεί φρίκη.

Βραβεία και διακρίσεις

- Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 2010 (Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη) για το σύνολο του έργου της.
- Υποψήφια για το Βραβείο Χανς Κρίστιαν Άντερσεν 2004.
- Υποψήφια για το Βραβείο Άστριντ Λίντγκρεν 2004 και 2009.
- Βραβείο Mildred L. Batchelder (ΗΠΑ) για το καλύτερο ξένο παιδικό βιβλίο μεταφρασμένο στα αγγλικά (1968, 1973 και 1979 αντίστοιχα) για τα βιβλία της *Το καπλάνι της βιτρίνας*, *Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου* και *Κοντά στις ράγιες*.
- Βραβείο Άντερσεν – Ο κόσμος της παιδικής ηλικίας (Ιταλία, 2007) για *Το καπλάνι της βιτρίνας*.
- Βραβείο Acerbi (Ιταλία, 2002) για το *Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα*.
- Βραβείο των «Βιβλιοφάγων» (Γαλλία, 2005) για το ίδιο βιβλίο.
- Βραβείο Νέων Ευρωπαίων (Γαλλία, Παν/μιο Λυών, 2010) για το *Ο ψεύτης παππούς*.
- Κρατικό Βραβείο Παιδικής Λογοτεχνίας (1992) για το *Θέατρο για παιδιά*.
- Βραβείο του Κύκλου Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου, του περιοδικού *Διαβάζω*, (2003) για το *Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της*.
- 2012: Ανακηρύσσεται επίτιμη διδάκτορας του Πανεπιστημίου Κύπρου (Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών της Αγωγής).

Μεταφράσεις των βιβλίων της

Το καπλάνι της βιτρίνας

Αγγλικά (ΗΠΑ, Καναδάς, Αγγλία), ρωσικά, εσθονικά, νορβηγικά, φινλανδικά, ισπανικά, δανέζικα, γερμανικά, γαλλικά, ισπανικά, σουηδικά, ουγγρικά, καταλανικά, πορτογαλικά, αραβικά, ιταλικά, τουρκικά, αλβανικά, σλοβενικά, βουλγαρικά, κορεάτικα, βάσκινα.

Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου

Αγγλικά (ΗΠΑ, Καναδάς, Αγγλία), φινλανδικά, γαλλικά, γερμανικά, ρωσικά, ιταλικά, δανέζικα, νορβηγικά, ισπανικά, καταλανικά, αρμένικα, τουρκικά.

Ο θείος Πλάτων

Γαλλικά.

Κοντά στις ράγιες

Αγγλικά, ιταλικά, νορβηγικά, κορεάτικα.

Μια Κυριακή του Απρίλη

Γαλλικά, καταλανικά.

Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα

Γαλλικά, αγγλικά, γερμανικά, δανέζικα, τουρκικά, ιταλικά, ισπανικά.

Η μωβ ομπρέλα

Γαλλικά, ιταλικά, κορεάτικα.

Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της

Γαλλικά, ισπανικά, αγγλικά, καταλανικά.

Ο ψεύτης παππούς

Γαλλικά.

Μια Κυριακή του Απρίλη

Μια ανοιξιάτικη Κυριακή είναι ό,τι καλύτερο για ένα παιδί. Πώς να την απολαύσει όμως, όταν ζει σε πολυκατοικία και στη γειτονιά του δεν υπάρχει ούτε ένα πάρκο για να παίξει;

σελίδες 56
8,80 €

Τα παπούτσια του Αννίβα

Η ιστορία αυτή μιλάει για την απαίτηση των παιδιών να αποκτήσουν ό,τι βλέπουν στις διαφημίσεις. Η οικογένεια του πρωταγωνιστή της ιστορίας βρίσκει έναν έξυπνο τρόπο να αντιμετωπίσει το φαινόμενο αυτό.

σελίδες 56
8,80 €

Το καπλάνι της βιτρίνας

Δυο μικρές αδερφές που ζουν σ' ένα νησί του Αιγαίου τρελαίνονται με τις μαγικές ιστορίες του καπλανιού, ενός βαλσαμωμένου τίγρη, που τους διηγείται ο ξάδερφός τους ο Νίκος, φοιτητής από την Αθήνα. Τι συμβαίνει όμως μια ζεστή μέρα του Αυγούστου που αναστατώνει τη ζωή τους;

σελίδες 224
9,90 €

Ο θεός Πλάτων

Δυο αδελφάκια, η Ειρήνη και ο Γιάννης, συζητάνε ό,τι τους συμβαίνει και ό,τι τα προβληματίζει με ένα πάνινο γαϊδουράκι. Τα λόγια τους μαρτυρούν τη νοσταλγία των Ελλήνων πολιτικών προσφύγων στη Μόσχα για την πατρίδα τους.

σελίδες 128
7,70 €

Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου

Ο πόλεμος μέσα από τα μάτια ενός αγοριού, του Πέτρου, που μας παρασύρει σ' έναν μεγάλο περίπατο στην Αθήνα της Κατοχής, στα δύσκολα χρόνια της πείνας, των συσσιτίων, των διωγμών, με την ελπίδα να σιγοκαίει κάπου στο βάθος.

σελίδες 320
11,00 €

Η μωβ ομπρέλα

Οι μεγάλοι και τα παιδιά. Δυο κόσμοι τόσο μακρινοί που όσα χρόνια κι αν περάσουν οι νόμοι τους και η γλώσσα τους δεν θα είναι ποτέ ίδια. Ο καθένας κουβαλάει τη δική του αλήθεια. Γι' αυτό αλληλωστε και πίσω από μια μωβ ομπρέλα μπορεί να κρύβονται πολλοί!

σελίδες 264
11,00 €

Κοντά στις ράγιες

Η δεκάχρονη Σάσα μεγαλώνει στην προεπαναστατική Ρωσία καταφέροντας να υψώσει το ανάστημά της στην αδικία.

Παρακολουθεί όσα συμβαίνουν γύρω της και περιμένει με λαχτάρα και έναν ενθουσιασμό, που μόνο τα παιδιά μπορεί να έχουν, τη μεγάλη αλληλαγή που χτυπάει την πόρτα της.

σελίδες 312
11,00 €

Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της

Η ζωή της Κωνσταντίνης ήρθε τα πάνω κάτω όταν χώρισαν οι γονείς της και την έστειλαν να ζήσει με τη γιαγιά της. Όμως την Κωνσταντίνα δεν τη νοιάζει τίποτα πια. Ας είναι καλά ο Λουμίνης και τα γαλάζια θαυματουργά χαπάκια που τη στέλνουν μια στα ουράνια και μια στον γκρεμό κι ύστερα... δεν υπάρχει επιστροφή. Ή μήπως υπάρχει;

σελίδες 248
11,00 €

Θέατρο για παιδιά

Περιλαμβάνει δύο θεατρικά έργα για παιδιά:
Τον Κεραμιδοτρέχαλο, ελεύθερη διασκευή του μυθιστορήματος της Ά. Λίντγκρεν *Ο Κάρλσον και ο Μπόμπιρας στη στέγη*, και το έργο *Ματίας ο Πρώτος*, διασκευή του ομώνυμου μυθιστορήματος του Γιάννου Κόρτσας.

σελίδες 168
7,70 €

Αρβυλάκια και γόβες

Βαθιά ανθρώπινες και συγκινητικές ιστορίες όπου κυριαρχούν τα σκληρά χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης, η ξενιτιά, η νοσταλγία της πατρίδας και η λαχτάρα για επιστροφή.

σελίδες 112
7,70 €

Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα

Ένα εμβληματικό μυθιστόρημα, το οποίο ισορροπεί ανάμεσα στην προσωπική και τη συλλογική περιπέτεια της σύγχρονης νεοελληνικής ιστορίας. Αντίσταση, Εμφύλιος, διώξεις. Μεγάλα οράματα και διαψεύσεις, διάλυση πολλών ψευδαισθήσεων. Η Ελλάδα, ο κόσμος. Η Άλκη Ζέη συνθέτει ένα συναρπαστικό ψηφιδωτό, το οποίο αγαπήθηκε από χιλιάδες αναγνώστες.

σελίδες 408
16,60 €

Έγραψαν για την Άλκη Ζέη...

Η Άλκη Ζέη πρέπει, νομίζω, να χαιρετισθεί σαν συγγραφικό φαινόμενο.

Έλλη Αλεξίου

Αποτελεί, θαρρώ, αλάθευτο σημάδι για την ποιότητα της προσφοράς ενός συγγραφέα σαν κλείνεις το βιβλίο του με ένα αίσθημα απογοτεύσεως επειδή οι σελίδες του κύλησαν τόσο γρήγορα. Και αυτή ακριβώς είναι η περίπτωση με την Α.Ζ. Η ευαισθησία της Α.Ζ. στις λεπτές ψυχολογικές αποχρώσεις είναι από τα σημαντικότερα κεφάλαια της τέχνης της.

Αλέξανδρος Κοτζιάς, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Άλκη Ζέη δεν ξεχνάει ποτέ το παιδί. Δεν ξεχνάει ποτέ να είναι η ίδια παιδί. Τόσο μάλιστα που πολλές είναι οι στιγμές που μας προκαλείται η έκπληξη για το πώς πιάνει την όραση του παιδιού. Γιατί υπάρχει στη συγγραφέα η ταύτιση με την ψυχολογία του παιδιού και όχι ο μιμητισμός της παιδικής συμπεριφοράς... Η λογοτεχνία για το παιδί στην Άλκη Ζέη έχει βρει τον συγγραφέα της. Γιάννης Νεγρεπόντης

Η Άλκη Ζέν, θα έλεγα πως στην πορεία της ξεκίνησε κάνοντας **λογοτεχνία** και όχι **παιδική λογοτεχνία** κι έτσι συνέχισε. Αυτό, από τα πρώτα της διηγήματα που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό *Νεανική Φωνή* στον καιρό της Κατοχής έως το *Καπλάνι της βιτρίνας* και από την *Αρραβωνιαστική του Αχιλλέα* έως την *Κωνσταντίνα και τις αράχνες της*. Σ' αυτή την πορεία, ένα μεγάλο της χάρισμα είναι πως δεν μιλάει ούτε με τη στοιχειώδη γλώσσα των νηπίων, ούτε με τη διδακτική γλώσσα των γερόντων. Μιλάει με τη γλώσσα όλων μας, αλλά μια γλώσσα με τόσα επίπεδα που κατορθώνει να διεισδύσει και στους μεταβαλλόμενους κώδικες των μικροομάδων που συγκροτούν οι νεότεροι, και στους παγιωμένους κώδικες των ενηλίκων. [...]

Παραμένοντας πάντα νεανική, χωρίς ποτέ να νεάζει, η Άλκη Ζέν μας ελευθερώνει απ' αυτήν την αραχνιασμένη νοσταλγία που είναι η προσήλωση σε ένα ακίνητο και ανέφικτο παρελθόν, για να μας ωθήσει σε μιαν αναστοχαστική ωριμότητα που εντάσσει το ανέφικτο μέσα στο κινούμενο παρόν.

Τίτος Πατρίκιος

[Τα βιβλία της Άλκης Ζέν] δεν ήταν, δεν είναι βιβλία με ήρωες παιδιά, δεν είναι βιβλία γραμμένα από μεγάλους για υπανάπτυκτα «ανθρωπάκια», δεν είναι βιβλία που μιμούνται (και τόσο ψεύτικα) τα παιδικά ψηλλίσματα. Είναι βιβλία γραμμένα, λες, από παιδιά και εφήβους, με όλη τη γνησιότητα και την αποκοτιά της νεανικής σκέψης, γλώσσας και απλής σοφίας. από παιδιά που εξεγείρονται, επειδή οι «μεγάλοι» έχουν τόσο διαφορετικά μέτρα και όραση από εκείνα κι επειδή –όπως λέει η ίδια στη *Μωβ ομπρέλα*– «οι μεγάλοι θέλουν σώνει και καλή τα παιδιά να είναι δυστυχισμένα».

Μάριος Πλωρίτης

Η Άλκη Ζέν είναι μια εξέχουσα μορφή της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας. [...] Τα έργα της χαρακτηρίζονται από ρεαλισμό, κοινωνικό προβληματισμό για σύγχρονα θέματα της αστικής κοινωνίας, σεβασμό στην ιστορική αλήθεια, διακριτική προβολή ιδεολογικών μηνυμάτων και επισήμανση διαχρονικών αξιών. Τα βιβλία της, παρά το ρεαλισμό και τη σοβαρότητα των θεμάτων τους, διακρίνονται για την αισιόδοξη αντίληψη της ζωής και το χιούμορ τους. Δε λείπει από αυτά το επιτμήδιο ψέμα της

Έγραψαν για την Άλκη Ζέη...

μυθοπλασίας, η γοττευτική σύμβαση της λογοτεχνίας. [...]

Η Άλκη Ζέη έχει συμβάλει καθοριστικά στην ανανέωση του παιδικού βιβλίου τόσο με την αισθητική όσο και με την κοινωνική και παιδαγωγική αξία των έργων της.

Άντα Κατσίκη-Γκίβαλου

Χωρίς να χρησιμοποιεί ποτέ λεκτικά και φιλολογικά πυροτεχνήματα, η συγγραφέας συναρπάζει το κοινό της με την απaráμιλλη δύναμη της παρατήρησής της, με τον διακριτικό αλλά υποβλητικό της στοχασμό, με το αβίαστο χιούμορ. Τα βιβλία της είναι από τα πιο μεστά κείμενα που φτάνουν στα χέρια των παιδιών αλλά και των μεγάλων.

Ζωή Βαλάση

Η Άλκη Ζέη είναι η παραμυθού της αθηθινής ζωής... Η Ζέη κάνει την Ιστορία παραμύθι, ένα παραμύθι φτιαγμένο μόνο με βιωμένα ντοκουμέντα, τόσο όμως καίρια και χαρακτηριστικά, ώστε όποιος έζησε σε κείνη την περίοδο που μας καταγράφει, να βρίσκει τον εαυτό του, τις σκέψεις και τις κινήσεις του, το περιβάλλον και το αίσθημα του συνόλου.

Τατιάνα Γκρίση-Μιληλιέξ, Η ΑΥΓΗ

Η Ζέη είναι ένας αθηθινός ταλαντούχος εργάτης της τέχνης του λόγου και τα βιβλία της δικαίως όχι μόνο αγαπιούνται από τα παιδιά και τους μεγάλους, αλλά έχουν ήδη καταγραφεί στα σημαντικά έργα της νεοελληνικής γραμματείας.

Μάνος Κοντολέων, ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΑΥΓΗ

Η Άλκη Ζέη ξέρει ότι ένα βιβλίο δεν διαβάζεται μονοσήμαντα. Πλέκει θέματα που ο αναγνώστης μπορεί να τα επεξεργαστεί σε βάθος χρόνου. Γράφει με σιγουριά χωρίς να φοβάται μήπως δεν γίνει κατανοητή. Παίρνει ελευθερίες και δεν βάζει περιορισμούς, όπως για παράδειγμα όταν διηγείται για τον μικρόκοσμο των Ελλήνων εμικρέδων, θέμα για το οποίο θα μπορούσαν κάποιοι να υποστηρίξουν ότι δεν ενδιαφέρει καθόλου ούτε τα σημερινά παιδιά ούτε κανέναν άλλον.

Μαρίζα Ντεκάστρο, ΤΑ ΝΕΑ

Τα βιβλία της Άλκης Ζέη συνεχίζουν να αγαπιούνται από μικρούς και μεγάλους, για τη φρεσκάδα, τη ζωντάνια, τον ανεπιτήδευτο αυθορμητισμό, την ανθρωπιά και το χιούμορ τους. Το καινοτόμο και πρωτοποριακό έργο της έχει γαλλουχήσει τις νεότερες γενιές, ειδικότερα από τη μεταπολίτευση και μετά, μιλώντας με ελκυστικό τρόπο για αξίες και ιδανικά και θίγοντας ιστορικοκοινωνικά θέματα που σε προηγούμενες εποχές θεωρούνταν ακατάλληλα για παιδιά. Το ρηξικέλευθο στα έργα της, από *Το καπλάνι της βιτρίνας* μέχρι τον *Ψεύτη παππού*, είναι το γεγονός ότι σκιαγραφούν το προφίλ του συνειδητοποιημένου πολίτη και αναδεικνύουν την έννοια του διαρκούς αγώνα για την ελευθερία και το δίκιο. Οι ήρωές τους, ενήλικες και παιδιά, είναι καθημερινοί συνηθισμένοι άνθρωποι, που χαρακτηρίζονται από μαχητικότητα, αλtruισμό και υπεραμύνονται για το κοινό καλό παραμερίζοντας εγωισμούς και ατομικές επιδιώξεις.

Αγγελική Βουλουμάνου, www.bookbar.gr

Διαβάστε και την κατατοπιστική μελέτη
του Μιχάλη Αργυρίδη για το έργο της Άλκης Ζέη.

Ο συγγραφέας εστιάζει κυρίως στην τέχνη με την οποία η Άλκη Ζέη, έχοντας βαθιά γνώση της παιδικής ψυχολογίας, γράφει βιβλία παιδοκεντρικά και καταφέρνει να μιλήσει στα παιδιά για γεγονότα-ταμπού της ιστορικής και κοινωνικής πραγματικότητας με «έντιμο» τρόπο, δηλαδή με ευθυκρισία, ειλικρίνεια, ευαισθησία και μορφή προσιτή στο γλωσσικό και νοητικό τους επίπεδο.

σελίδες 120
8,80 €

Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο

Το παραμύθι της ζωής μου

Τελειώνω όμως την αφήγησή μου
εκείνη τη βραδιά στο «παλατάκι»
της θείας Ξάνθης, στις 3 του Νοέμβρη
του '45, τη μέρα του γάμου μου.
Παρόλο που τόσα σημαντικά συνέβησαν
στη ζωή μας τα επόμενα χρόνια.
Τα έχω όμως ήδη γράψει σε μυθιστόρημα,
στην «Αραβωνιαδίκιά του Αχιλλέα».
Δεν είναι αυτοβιογραφία, αν και έχει
αρκετά αυτοβιογραφικά στοιχεία.
Τα γεγονότα όμως είναι αληθινά
και δεν θέλω να τα ξαναπώ, μόνο στα
παιδιά μου και στα εγγόνια μου έλεγα
και ξανάλεγα τα ίδια. Δεν θέλω να
τους λέω παραμύθια πριν κοιμηθούν,
αλλά να τους δηγούμαι κάθε βράδυ
το παραμύθι της ζωής μου.

ΑΛΚΗ ΖΕΗ

20 ΧΡΟΝΙΑ
1993-2013
ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΑΝΑΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ